

“Палюдыкультура”: што гэта?

Уводзіны

Тарфянік – гэта вільготная тэрыторыя, на паверхні якой назапашваецца торф. Звычайна тарфянікі асушаюць для сельскагаспадарчых і лесаводчых патрэб. Выкарыстанне тарфяніка на аснове дрэнажу прыводзіць да велізарных эканамічных і экалагічных страт у выніку выкідаў парніковых газаў (~25% выкідаў сельскай гаспадаркі з 3% сельскагаспадарчых угоддзяў на тэрыторыі ЕС), зніжэння біялагічнай разнастайнасці, забруджвання вады, дэградацыі глебы і прасядання зямлі з наступнай магчымай стратай яе прадукцыйнасці. Пераўвільгатненне (г.зн. павышэнне ўзроўню вады да паверхні) мае важнае значэнне для мінімізацыі выкідаў парніковых газаў і дэградацыі торфу, але таксама робіць немагчымым выкарыстанне такой тэрыторыі на аснове дрэнажу.

Вызначэнне

Палюдыкультура (лац. "palus" = балота) – плённае выкарыстанне вільготных і пераўвільготненых тарфянікаў, якое захоўвае тарфяную глебу і тым самым мінімізуе яе прасяданне і выкіды CO₂.

Вугляроднае земляробства і выгады, звязаныя з ім

У *палюдыкультуры* тарфянікі застаюцца ўраджайнымі ва ўмовах пастаянна вільготных, торфазберагальных і часткова нават торфаўтваральных умоў¹. Такім чынам, гэта дае магчымасць для *прадукцыі вугляроду на тарфяніках*. Палюдыкультура мае дадатковыя перавагі, якія спрыяюць падтрыманню і аднаўленню мноства якасцістых паслуг, такіх як буферызацыя вады, утрыманне пажыўных рэчываў, мясцовае ахладжэнне клімату і забеспячэнне асяроддзя пражывання рэдкіх відаў, пры адначасовай магчымасці збіраць на гэтай тэрыторыі ураджай біямасы.

Палюдыкультурныя расліны і варыянты іх выкарыстання

Палюдыкультура складаецца з розных сельскагаспадарчых ці лесаводчых аспектаў вытворчасці тавараў расліннага або жывёльнага паходжання: ад уборкі стыхійнай расліннасці на паўнатуральных участках да стварэння пэўных пастаянных культур. У паляводстве выкарыстоўваецца надземная біямаса, у той час як падземная біямаса (гэта значыць асноўная частка чыстай першаснай прадукцыі), застаецца для фарміравання торфу. Пасля ўсталявання высокага ўзроўню вады каля паверхні глебы на працягу года, на вільготных лугах можа адбывацца чаргаванне развіцця расліннасці, у якой пераважаюць адаптаваныя віды раслін, такія як асака і канарачнік трыснёгападобны. Акрамя таго, можна вырошчваць пастаянныя пасевы з раслін тарфянікаў, такіх як рагоз, трыснёг, мох сфагнум або чорная алешына. Сабраная біямаса можа быць выкарыстана ў якасці ежы, корму, клятчаткі альбо паліва, як сыравіна для прамысловай біяхіміі, для вытворчасці будаўнічых матэрыялаў, высакаякаснага вадкага ці газападобнага біяпаліва, для атрымання цяпла пры непасрэдным згаранні альбо для іншых мэтаў, такіх як здабыча і сінтэз фармацэўтычных і касметычных прэпаратаў. Гэтыя разнастайныя варыянты атрымання біямасы з палюдыкультуры паказваюць яе вялікі патэнцыял для біяэканомікі.

Біяэканоміка

Разнастайныя варыянты вытворчасці біямасы і павелічэння яе дабаўленай вартасці ў палюдыкультуры паказваюць, што такая сістэма мае вялікі патэнцыял для біяэканомікі. Палюдыкультура ў асноўным альбо цалкам адпавядае галоўным мэтам біяэканомікі. Новая арыентацыя на палюдыкультуру можа аслабіць ціск на мінеральныя глебы, з паступовым спыненнем вырошчвання на іх аднаўляльных крыніц энергіі і выкарыстаннем гэтых тэрыторый зноў для вытворчасці прадуктаў харчавання.

¹ Рэзалюцыя Міжнароднай канферэнцыі «Аднаўляльныя рэсурсы забалочаных і паўторна забалочаных тарфянікаў» (Грайфсвальд, Германія): «Тарфянікі павінны быць забалочанымі: для клімату, для людзей, для будучыні. Ўкараненне палюдыкультуры – шлях ўстойлівага землекарыстання».

<https://www.moorwissen.de/doc/aktuelles/veranstaltungen/rrr2017//downloads/final%20statement%20RRR2017%20with%20annex.pdf> (на англійскай мове)